

VENECIJA

Prevela i priredila **Milka Čabrilo**

VENECIJANSKO BIJENALE

Autor intervjuja **Alesandro Alemanni**

MARIJA DE KORAL & ROZA MARTINEZ

Čudesne žene u Veneciji, juni 2005.

Kakvi su vaši planovi za Bijenale u Veneciji?

Marija de Koral: Italijanski paviljon ima veoma složenu lavirintsku strukturu da ne nameravam da priređujem tematsku izložbu ili da pokušam da napravim putokaz kroz šou. Savremena umetnička scena je toliko bogata da ja ne želim da je svedem na puko predstavljanje trendova i stilova. Često mislim da su tematske izložbe suviše svedene, njihove teme su podesnije za pisanje knjige nego za predstavljanje na izložbi.

Roza Martinez: Izabrala sam naslov „Uvek malo dalje“, za moju izložbu u Arsenalu. To je navod iz priča o mornaru Korto Malteze, liku koji je stvorio venecijanski autor crtanih filmova Hugo Prat. On je dovoljno otvoren i stimulativan da ne ograničava ono što ja uključujem. Bijenale je otvoreniji nego muzej, različiti umetnički i politički pogledi se nalaze zajedno iz celog sveta. To je najveća snaga Bijenala, ali takođe može da bude i velika slabost. Zato je priča o Korto Maltezeu pogodna. Malteze je usamljeni pomorski oficir, avanturista, koga mnoga putovanja vode oko sveta da vidi nove znamenitosti. On je uvek na ivici želje da ide, još malo dalje (naslov izložbe u Arsenalu).

Slično tome, nadam se da će ovogodišnji posetioci slediti svoju radoznalost i entuzijazam kroz razgledanje izložbe. Malteze personificira ideju romantičnog putnika, nezavisnog, otvorenog za opasnost i rizike koga vode njegovi snovi i utopije.

Šta mislite kako se venecijanski Bijenale može uporediti sa ostalim bijenalima?

Roza Martinez: Venecija je majka svih bijenala. Oni se održavaju 110 godina i uvek predlažu novi način posmatranja umetnosti. On podrazumeva kontinuitet, koji je veoma važan. Bijenale je sada integrisan u istoriju grada, a internacionalni paviljoni se nalaze uz nacionalne. To je jedinstveno u svetu da se kombinuju dva modela dela: po nacionalnosti i savremenom razvoju. On je postao referentna tačka za afirmaciju nacionalnog identiteta (ove godine učestvuje skoro 80 zemalja). Ima mnogo ljudi koji ga kritikuju, ali ja mislim da je to vredan model, koji se prikazuje uz stalni porast nacionalnog učestvovanja. Mislim da treba

da bude što više bijenala kao što ima muzeja.

Nedavna Bijenala su kritikovana da imaju suviše eksponata (radova).

Marija de Koral: Ja sam odlučno odabrala nekolicinu umetnika, svaki je predstavljen sa dobrim brojem radova i sa važnim pojektom.

Roza Martinez: Moj predlog se razlikuje od Bonamijevog. On se odlučio za kolaž različitih izložbi i radio je sa 12 kuratora koji su odabrali preko 350 umetnika. Posetilac u 2003 godini je bio iscrpljen. Logično je da ovoga puta predložemo veoma smanjen izbor, samo 90 umetnika u Arsenalu i Italijanskom paviljonu da bismo računali s idejom da su Bijenala samo veliki supermarketi gde ima prostora za svakoga. U Arsenalu će biti manje od 50 umetnika. Izabrala sam one koji su već afirmisani i koji su sačuvali mesto u svetu umetnosti tokom prošle dekade.

Svet umetnosti se mnogo izmenio za poslednjih deset godina...

Marija de Koral: Možda se najveća promena dogodila u osamdesetim kada su umetnici počeli da se pojavljuju na naslovnim stranama čuvenih časopisa kao što su Tajm ili Njusvik. Do tada o umetnosti i umetnicima pisano je na stranicama kulturnih rubrika u novinama, ali od tada su oni postali medijske ličnosti. Ovaj novi fenomen znači da neki muzeji liče na centre za dokolicu, oni nisu više mesta za kontemplaciju, razmišljanje, emocije i iskustvo, već su to mesta gde se provodi slobodno vreme. Ljudi danas često posećuju muzeje kao što izlaze u park. Druga velika promena je umnožavanje muzeja, sajmovi i bijenala. Još nisam sigurna da li je to negativna ili pozitivna promena.

Roza Martinez: Najočigledniji novi fenomen je umnožavanje umetnika u celom svetu i otvaranje novih teritorija. Na drugom mestu, promena na tržištu: međunarodni sajmovi umetnosti igraju ulogu koja potiskuje muzeje, čak i bijenala na drugo mesto. Njihovo umnožavanje stavlja umetničko delo u cirkulaciju veoma brzo i unapređuje umetničku spekulaciju. Na teorijskom nivou teme su često ojačane zahvaljujući saradnji geopolitički udaljenih zemalja i sociološkim granicama kao što je umetnost žena.

Izložbe i sajmovi se umnožavaju više nego što tržište može da apsorbuje. Ono što me više zanima od izložbi je kulturni aspekt Pariza. Nadam se da ću pokazati kakvu ulogu kurator može da igra donoseći intelektualni poredak na tržište. Kurator je neko ko u kaos tržišta donosi izvestan filozofski i kulturni poredak koji nema veze sa ekonomskim vrednostima. Branim ulogu kuratora kao nekoga ko daje značenje onome šta posmatrač gleda. To je romantična uloga koju kuratori moraju da odbrane. Roza Martinez i Marija de Koral su Španjolke, kuratori Bijenala u Veneciji 2005.